

Dánská pravice obhájila vítězství

03.března 2005 Ladislav Mrklas

Dánská pravicová vládní koalice obhájila vítězství v parlamentních volbách, které se v této skandinávské zemi konaly druhé únorové úterý. Volební klání se konalo v předčasném termínu, ale nikoli z důvodu nějaké vnitropolitické krize.

O konání voleb v tomto termínu rozhodl sám dánský premiér Anders Fogh Rasmussen, který dal na návrhy svých poradců a volby načasoval na okamžik, kdy se zdála situace koaliční vlády liberálů a konzervativců ve výzkumech voličských preferencí výhodná. Původně se dokonce uvažovalo o dřívějším - lednovém - termínu. Ten ale znemožnila katastrofa způsobená vlnou tsunami v Indickém oceánu, která stála životy i několik dánských občanů. Naopak pozdější termín byl vyloučen kvůli podzimní debatě o reformě veřejné správy v Dánsku, kterou vláda nechtěla spojit s předvolební kampaní.

Vzestup preferencí liberálně-konzervativní koalice kontrastoval se stavem, který jevila dánská politická scéna ještě loni na podzim. Tehdy vše nasvědčovalo tomu, že Rasmussenova menšinová koalice pravicově-liberální strany Venstre (v doslovném překladu Levice) a Konzervativní lidové strany, kterou v parlamentu podporuje populistická Dánská lidová strana, bude muset v letošních volbách předat vládní kormidlo alianci vedené sociálními demokraty. Do voleb šly obě koaliční strany se společným programem pokračování v reformách, který vyjádřily v sedmi bodech. Zejména nezvyšování daní se ukázalo v zemi s jedním z nejvyšších daňových zatížení jako vhodné téma.

Liberálně-konzervativní spojenectví

Dánská ústava nevyžaduje po volbách nové hlasování o důvěře. Premiérovi, jehož vládní většina udržela ve volbách převahu nad opozicí, stačí navštívit královnu a oznámit jí, že chce dále vládnout. Přesně to mohl udělat premiér Fogh Rasmussen, který se stal vůbec prvním znovuzvoleným liberálním premiérem v dějinách země. Naopak vůdce sociálních demokratů Mogens Lykketoft krátce po volbách rezignoval.

Konzervativci poprvé od roku 1984 získali více hlasů než v předcházejících parlamentních volbách. Přibyla jim díky tomu dvě křesla v dánském Folketingu.

Předseda strany, ministr hospodářství Bendt Bendtsen to v po volebních vystoupeních připisoval zejména pevným postojům v oblasti přistěhovalecké politiky, snižování daní, liberalizace pracovního trhu a podpoře hospodářského růstu.

Větší koaliční partner - liberální Venstre - naopak nepatrně ztratila, když přišla o 2,2 % hlasů a čtyři poslanecká křesla. Fogh Rasmussen v předvolební kampani trochu oslabil svou reformní rétoriku se kterou zvítězil před čtyřmi lety. Tomu odpovídal i slib vyšších finančních příspěvků na školství a zdravotnictví, samozřejmě ale doplněný snahou o další ozdravení pracovního trhu a zahraniční

politikou zaměřenou na dánské národní zájmy. Rasmussenova vláda podpořila USA v irácké misi a vyslala dokonce vojenský kontingent. Účast v irácké válce se ovšem nestala silným volebním tématem.

Přísná imigrační politika

Koalici, která bude ve Folketingu disponovat 70 křesly ze 175, tedy bude muset znovu podporovat Dánská lidová strana, jejímž hlavním politickým programem je omezování počtu přistěhovalců v pětimilionovém Dánsku. Právě 24 populistů dá pravicovému bloku většinu nad levicovou aliancí sociálních demokratů, levicových liberálů, reformních komunistů a komunistů.

Na levici nejvíce ve volbách získali levicoví liberálové ze strany Radikální Venstre. Ti požadují opětovné uvolnění přistěhovalecké politiky. Striktní pravidla pro imigranty byla hlavním slibem pravicové vlády před čtyřmi lety. Zákony například neumožňují do určitého věku smíšené sňatky. Na to doplatil i syn premiéra, který musí žít s manželkou v její vlasti - USA.

Slib byl koalicí splněn, když počet imigrantů poklesl o 75 %. Liberálové proto nyní uvažují o zmírnění imigrační politiky, na čemž by mohli spolupracovat s levicovými liberály. To odmítá Konzervativní lidová strana, která chce udržet přísnou přistěhovaleckou politiku a pokračovat v demontáži sociálního státu a snižování daní.

Jasná shoda naopak panuje mezi liberály a konzervativci v otázce správní reformy. Koalice chce odstranit jednu správní úroveň a učinit tím veřejnou správu levnější a přehlednější.

Výsledek dánských voleb ukázal, že i odvážná reformní vláda může obhájit svou pozici ve volbách, pokud nepodceňuje komunikaci s veřejností a hledá i vysloveně „populární“ témata.